

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Inrichtingsplan Scheerwolde

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

11 juni 2012 / rapportnummer 2493-85

1. Oordeel over het MER

De Dienst Landelijk Gebied wil, in opdracht van de provincie Overijssel, het gebied 'Scheerwolde' herinrichten. De opgave ligt in het herstellen van de moerasverbinding tussen Weerribben en Wieden, in combinatie met het verbeteren van de waterhuishouding voor zowel natuur als voor landbouw. Daarnaast wordt de verkaveling en waterhuishouding van de landbouwgebieden verbeterd voor die functie. Er wordt een procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen ten behoeve van besluitvorming over:

- twee nieuwe bestemmingsplannen, vast te stellen door de gemeente Steenwijkerland;¹
- een Inrichtingsplan conform de WILG, vast te stellen door de provincie Overijssel.

Het MER zal voor zover van toepassing als plan-MER én als besluit-MER gelden.²

De Commissie voor de m.e.r.³ (verder: 'de Commissie') is van oordeel dat de essentiële informatie voor besluitvorming in het MER aanwezig is.

Het MER is goed leesbaar en beschrijft op heldere wijze de lange voorgeschiedenis en de randvoorwaarden die deze schept voor de alternatieven. Ook de alternatieven en varianten zijn helder omschreven en goed onderzocht. De Commissie vindt het zeer lovenswaardig dat in het MER (hoewel niet verplicht) ook aandacht is geschonken aan de financiële kant van de beheerssituatie; dit maakt kansen en risico's inzichtelijk.

Voor de verdere uitwerking in het vervolgproces geeft de Commissie als aandachtspunten mee:

- het ontbreken van een Inrichtingsplan voor Polder Giethoorn;
- het beheer van de droge bufferstrook ('anti-muggenzone') en de effecten die dit heeft op soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn bepaald;
- de wijze van inzet van het flexibele peilbeheer;
- het peilbeheer in de randzone van de landbouwgebieden.

¹ De Commissie heeft twee bestemmingsplannen ontvangen. Een lijst van de geraadpleegde stukken wordt gegeven in Bijlage 1.

² Daarnaast kunnen het MER en de Passende beoordeling een rol spelen als achterliggende informatie bij de watergebiedsplannen, (vast te stellen door het waterschap Reest en Wieden) en het Natura 2000 Beheerplan (vast te stellen door de provincie Overijssel).

³ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2. Toelichting op het oordeel en aanbevelingen

2.1 Polder Giethoorn

Voor het deelgebied Polder Giethoorn is nog geen Natuurinrichtingsplan beschikbaar. Dit hangt onder meer af van de uitkomsten van de herijking van de EHS. Voor de berekeningen voor polder Giethoorn is daarom uitgegaan van de uitgangspunten voor inrichting en peilbeheer zoals vastgelegd in het Raamplan SGP Overijssel. De Commissie wijst er op dat indien voor polder Giethoorn géén Natuurinrichtingsplan wordt vastgesteld, of een Natuurinrichtingsplan met andere uitgangspunten, de effecten in de omgeving anders zullen uitvallen dan in het MER beschreven.

Wanneer deze polder een landbouwfunctie krijgt of houdt, en om die reden intensiever ontwaterd wordt, kan dit negatieve gevolgen hebben voor het Natura 2000-gebied de Wieden. Deze effecten zijn nu niet in beeld gebracht; fig. 7.3 in het MER geldt dan niet meer. De Commissie acht dit geen essentiële tekortkoming omdat in het ontwerp-inrichtingsplan geen extra ontwatering of afstel van natuurontwikkeling wordt voorzien ten opzichte van het Raamplan. Wanneer deze situatie in de toekomst wèl ontstaat is echter een nieuwe effectbeoordeling en Passende beoordeling nodig.

2.2 Anti-muggenzone

In het MER ontbreekt een duidelijk beeld van (het beheer van) de beoogde droge bufferstrook ('anti-muggenzone'). Hierdoor kan niet nagegaan worden of deze strook een barrière vormt voor soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld, zoals de Grote vuurvliender. Indien blijkt dat deze strook door overexploitatie of -bemesting toch een barrière gaat vormen voor dergelijke soorten, dan is dit om te keren door aangepast beheer. Dit vereist wel aandacht voor een gerichte detailuitwerking en beheer, alsmede goede monitoring. Vanwege de (in principe) omkeerbaarheid van een eventueel negatief effect acht de Commissie dit geen essentiële tekortkoming in het MER.

2.3 Flexibel peilbeheer

In het ontwerp-inrichtingsplan is voorzien in een flexibel peilbeheer in landbouwgebied. Hierbij wordt uitgegaan van een bandbreedte van +20 cm / -15 cm ten opzichte van het huidige peil. De Commissie merkt op dat het effect van een flexibel peilbeheer sterk afhangt van de wijze waarop deze flexibiliteit wordt ingezet. Bij een flexibel peilbeheer dat is gericht op natuurbeheer, volgt het peil zoveel mogelijk de natuurlijke fluctuaties van het peil: een hoog peil in de winter en het vroege voorjaar; een lager peil in de zomer. Er wordt pas ingegrepen door middel van bemaling of waterinlaat wanneer de grenzen van de gestelde bandbreedte worden overschreden. Dit is in overeenstemming met de maatregelen volgens het besluit Waterbeheer 21^e eeuw: vasthouden, bergen, afvoeren.

Wanneer (binnen dezelfde grenzen) het daadwerkelijke peilbeheer echter wordt afgestemd op individuele wensen, dan kan dit ertoe leiden dat er vroeg in het voorjaar veel water afgevoerd wordt (tot aan de ondergrens van het flexibele peil). Dit zorgt voor langdurige daling van de grondwaterstanden in de percelen en een aanzienlijke verhoging van de later in het jaar benodigde hoeveelheid inlaatwater. Deze aanvoerhoeveelheid kan nog verder vergroot worden wanneer in de zomer juist naar het maximumpeil wordt gestreefd. Omdat zoet en schoon aanvoerwater schaarser wordt in zomerperiode kan dit bovendien een negatief effect hebben op de waterkwaliteit.

In het MER en het ontwerp-inrichtingsplan is niet expliciet aangegeven hoe het flexibel peilbeheer wordt ingevuld. Onduidelijk is hoe wordt omgegaan met mogelijke spanningen tussen de algemene uitgangspunten van Waterbeheer 21^e eeuw en het waterschap enerzijds versus individuele wensen van ingelanden anderzijds. Het is daarom aan te bevelen aan de maatregel 'flexibel peilbeheer' een protocol te koppelen dat waarborgt dat de maatregel 'flexibel peilbeheer' zodanig wordt ingezet, dat deze het in het MER beschreven effect heeft.

2.4 Peilbeheer randzone natuur / landbouw

De Commissie merkt op dat bij de hydrologische berekeningen is uitgegaan van een drooglegging volgens de vereisten voor akkerland (conform het provinciaal beleid). Dit is een grotere drooglegging dan nodig is voor grasland. Een grotere drooglegging wekt irreversibele bodemdaling op en versterkt (daarmee) de wegzijging van water uit natuurgebied. Dit kan op termijn leiden tot grotere effecten op natuur, dan in het MER staan beschreven.⁴

Gelet op het feit dat veel percelen feitelijk in gebruik zijn als grasland zou overwogen kunnen worden om in de randzone van het landbouwgebied (grenzend aan het natuurgebied) een peilregime behorend bij grasland vast te stellen. Hiervoor spreekt ook nationaal beleid, zoals de Nota Ruimte en het veenweidebeleid van EL&I, waarin voor graslanden een maximale drooglegging van 60 cm wordt aanbevolen teneinde verlies van veen en maaiveld daling te remmen.

⁴ Deze bodemdaling kan oplopen tot een snelheid van 1 cm per jaar op pure veengrond.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Dienst Landelijk Gebied in opdracht van Gedeputeerde Staten van de Provincie Overijssel

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel (coördinerend) en college van burgemeester en wethouders van de gemeente Steenwijkerland

Besluit: Vaststellen van twee bestemmingsplannen en een Natuurinrichtingsplan.

Categorie Besluit m.e.r.: project-m.e.r. vanwege herinrichting met wijziging van functie landbouw in natuur (categorie D09.0), plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: Herinrichting van het gebied Scheerwolde

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure: 3 januari 2011

terinzagelegging van de informatie over het voornemen: 3 januari 2011 t/m 14 februari 2011
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 6 januari 2011

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 3 maart 2011

kennisgeving MER: 11 april 2012

terinzagelegging MER: 12 april 2012 t/m 24 mei 2012

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 4 april 2012

toetsingsadvies uitgebracht: 11 juni 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:
ing. P.F.J. Brandsen

mr. F.W.R. Evers (voorzitter)

drs. G. Korf (werkgroepsecretaris)

drs. A. van Leerdam

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies

- MER Inrichtingsplan Scheerwolde, Hoofdrapport Definitief, Grontmij Nederland b.v., 30 september 2011;
- Noordwest Overijssel Ontwerp–Inrichtingsplan Scheerwolde, Dienst Landelijk Gebied, maart 2012;
- Modelleringsgeohydrologische effecten voorkeursvariant MER Inrichtingsplan Scheerwolde Definitief, Grontmij Nederland b.v., 21 november 2011;
- Monitoringsplan Scheerwolde Monitoring van de effecten van het Inrichtingsplan Scheerwolde, A&W Ecologisch Onderzoek en Grontmij Nederland b.v., 8 maart 2012;
- Indicatief bodemonderzoek Wetering West en Oost Definitief, Grontmij Nederland b.v., 3 november 2011;
- Ecologische beoordeling inrichtingsplan Scheerwolde, A&W Ecologisch Onderzoek, 22 februari 2011;
- Aanvullend veldonderzoek 2011 herinrichtingsgebied Scheerwolde, A&W Ecologisch Onderzoek, 12 oktober 2011;
- Watergebiedsplan Wetering Oost en West waterberging en natuurontwikkeling, Waterschap Reest en Wieden, 23 maart 2012;
- Watergebiedsplan Landbouwpolders rond Scheerwolde, Waterschap Reest en Wieden, maart 2012;
- Ontwerp bestemmingsplan Buitengebied – Landinrichting Wetering West, Gemeente Steenwijkerland;
- Antwoordnotitie vooroverleg en inspraak bestemmingsplan Buitengebied – Landinrichting Wetering West;
- Ontwerp bestemmingsplan Buitengebied – Landinrichting Wetering Oost, Gemeente Steenwijkerland;
- Antwoordnotitie vooroverleg en inspraak bestemmingsplan Buitengebied – Landinrichting Wetering Oost.

De Commissie heeft kennis genomen van 11 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 30 mei 2012 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Inrichtingsplan Scheerwolde

ISBN: 978-90-421-3535-2

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht
T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
w www.commissiemer.nl

